

Jan Veldman © NVHN/WOLTER KOBUS

'Als het kwartje valt, dat is een majestueus moment'

Kom moar verder", zegt de stem van Jan Veldman als zijn dochter de voordeur van zijn huis in Almere opendoet. "Ik zit op de wc." Bij iemand die een stuk over een petomaan (iemand die scheten laat) heeft geschreven, is dat een gepaste binnenkomst. Veldman moet er smakelijk om lachen.

Van een schrijver/artiest ver-

Oud-Groninger Jan Veldman is deze maand niet uit Groningen weg te slaan. Stond hij twee weken geleden met Kloosterboer in de Stadsschouwburg, dit weekend voert Orkater er een stuk van hem op: 'De petomaan, de necrofiel, de trompettist'. We ontmoetten hem in Almere, waar hij alweer acht jaar woont.

'Als je ver weg bent, word je iets meer een mythe.'

Mannus van der Laan

was iets uitgebreider als hij een slangetje in zijn anus deed met een fluitje aan het andere eind. Dan kon hij een liedje blazen. Hij deed het heel beschaafd, zorgde ervoor dat hij geen mens tegen het hoofd stootte."

Hoe heb je het aangepakt?

"Ik heb mijn informatie van het internet gehaald. Toen moest ik er heel lang over doen

Van een schrijver/artiest verwacht je niet dat hij in een rijtjeshuis in Almere woont.

"Als je van schrijven moet leven, zoals ik - of mag leven - dan heb je het gemiddelde inkomen van een leraar en de dingen niet altijd voor het uitkiezen. Almere is voor mij een strategische plaats die bovendien in het Westen ligt, zodat je makkelijker contact legt met een wereld die een grotere uitstraling heeft dan Groningen. Ook is het misschien leuker om Groninger te zijn in het wilde Westen, dan om Groninger te zijn onder de Groningers. Ik heb gemerkt dat de mensen anders, leuker tegen me aankijken dan toen ik zelf

schoolmeester gestudeerd, en daar heb ik na afloop van de voorstelling met mensen die ik van vroeger kende nog in het café gezeten. Het leuke van Appingedam is dat het er nog net zo uitziet en dezelfde sfeer heeft als twintig jaar geleden."

Daar ben je op gesteld?

"Ja, dat is een geruststellend idee. Dat heeft ook met schrijven te maken, want je put uit eigen ervaringen."

Groningen blijft een voedingsbodem?

"Dat is niet in alles te merken, maar ergens dringt het wel door. Misschien zelfs in de zinsbouw en de dialogen."

Wat is nou typisch Groninger humor?

"Ik denk dat het af en toe doorklinkt in korte statements, de zogenaamde understatement. Er gebeurt iets ergs en dan plaats je een gortdroge opmerking. En dan met heel weinig

woorden."

Met Kloosterboer kreeg je de zaal in Groningen plat.

"Wanneer de zaal zo vol is als in Groningen, is het een geweldig moment als het kwartje valt. Het begint met wat incidentele lachjes en op een gegeven moment geeft het publiek zich over aan de voorstelling. Dat is een majestueus moment. Daar doe je het voor."

Waar haal je de humor vandaan?

"Lastig te zeggen. Er zijn mensen, zoals Bert Visscher, die veel meer gevoel voor humor hebben dan ik. Ik moet het altijd construeren."

Dus vroeger niet de lolligste thuis?

"Op school wel, maar dat kwam omdat ik gepest werd."

Waarmee?

"Ik was een rare snuiter met een brillette op. En bezig met

totaal andere dingen dan de rest van de kinderen. Dat word je niet in dank afgenomen. Maar op een gegeven moment maak je van je zwakte je kracht."

Humor als wapen?

"Ja. Ik probeerde wel de lachers op mijn hand te krijgen."

En nu is het je beroep.

"Dat is niet de bedoeling geweest. Ik heb ook wel eens voor comedy-series op de tv geschreven. Dan zet je de computer aan en moet je iets lolligs bedenken. Dat kan ik helemaal niet. Ik moet eerst een vreselijk serieus uitgangspunt hebben. En de stof uiteindelijk zo hebben uitgeplozen, dat ik het met een goed humeur kan schrijven, want het is het goede humeur dat grappen genereert. Dan overkomt het mezelf ook dat ik een vondst doe waar ik om moet lachen. Maar het is nooit een vooropgezette bedoeling om het humoris-

tisch te maken."

Orkater weet je te vinden.

"Ja. Ik moest een stuk schrijven met een gegeven titel. Porgy Franssen bestelde bij mij een drieluik met als titel: 'De petomaan, de necrofiel' - en toen verzon hij op dat moment: 'de trompettist'.

De petomaan heeft echt bestaan?

"Het verhaal van die Franse petomaan vind ik geweldig. Een man die ontdekt dat hij een kunstje kan. Zijn vrienden zeggen dat hij daarmee naar Parijs moet gaan, zodat hij dik geld kan verdienen. En dat doet hij. In de Moulin Rouge hebben ze twintig jaar om die act van hem in een deuk gelegen. Hij kon verschillende timbres 'veesten': een bariton, een sopraan, een alt. En hij kon dingetjes imiteren, zoals het scheuren van textiel. Hij kon ook een stukje uit de Marseillaise spelen. Zijn repertoire

ik heb mijn informatie van het internet gehaald. Toen moest ik er heel lang over douchen; onder de douche kom ik altijd op ideeën. Dat was een hoop gepeker. Ik ben uitgegaan van zijn biografie en heb die in de vorm van een variéteact gegoten."

Een typisch Orkaterstuk.

"Ik geloof dat het niemand op die manier lukt om muziek en theater bij elkaar te brengen. Het is nooit cynisch. Er is altijd iets vriendelijks en vrolijks, af en toe wel iets macabers, en met heel veel liefde en aandacht gemaakt. Het zijn hele oprechte voorstellingen. De mensen van Orkater zijn ook heel gevoelig en nuchter."

En daar pas jij bij.

"Kennelijk wel, anders hadden ze mij niet gevraagd. Maar ik vind het een grote eer dat ik daar aan mee mag doen."

De petomaan, de necrofiel, de trompettist van Jan Veldman door Orkater, Stadsschouwburg, Groningen, vr 31 mrt en za 1 apr 20.15 uur, zo 2 apr 15.00 uur.

Je trad vorig weekend

met Kloosterboer op in Delfzijl. Een speciale ervaring?

"Ik heb in Appingedam voor

MOETLICHT

NvbN 31-3-00